

ACC. N:R M. 15987:1-4.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Bernt Jonsson, Glimåkra*
Härad: *Ö. Göinge* Berättare: " " "
Socken: *Glimåkra* Berättarens yrke: *snickarvärd*
Uppteckningsår: *1963* Född år *1894* i *Glimåkra*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Skogsskötsel (enskilda skogar) s. 1-4

LUF 122

(2 st. foton a' sid. 4; neg. sakn.)

14/11-63

Skriv endast på denna sida.

Skogsskötsel/enskilda skogar/
Redan på 1860 talet insåg hushållningssällskapet att något borde göras för att förbättra skogsskötseln. Men så länge som djuren betade i skogen och skogen bestod i huvudsak på den tiden av lövskog, björk, bok, asp, ek, samt lind så var ju furan den egentliga barrskogen och enen ensam på backarna der fåren betade, och får fans på varje bondställe, torp samt backstuga. Så någon rationell skogsskötsel var ju inte att tänka. Då virket i huvudsak användes till hemmabruk, var efterfrågan inte så stor. Men då järnvägen sträcktes till Glimåkra 1886 började efterfrågan på virke stiga, men tillvuxen fick sköta sig själva till in på 1900 talet, eller närmare bestämt 1902 då den stora stormen rasade och skövade stora områden. Efter uppröjningen från stormen så började nyplantering ske, om det var privat intiativ eller hushållssällskapets kan jag inte yttra mig om, men 1904 började barnen i folkskolorna att anlitas ett par dagar på våren till att sätta skogsplantor av såväl fur som gran, 1905 var jag själv med till Lars Jönssons i Östaröd och planterade, huru stor arealen där var på den tiden vet jag inte, men nu är den uppe i 88 ha.
Så blev det ganska vanligt att skolbarnen fingo fritt några dar för att hjälpa till med skogsplantering om våarna.
Numera är det i regel enskilda personer som på ackord åtager sig planteringen.
Och plantorna levererades av skogsvårdsstyrelsen,
Fur och gran var de vanligaste sorterna, men numera i huvudsak gran.
Närmaste orsaken till plantering av skog var att priset steg och efterfrågan steg samt transporten bättre, och efterfrågan på virke blev större inom kommunen, dels genom möbelindustriens tillkomst 1906 och dels genom flera bostadshus måste byggas på grund av stenindustriens utveckling.

122

Så kom kriget 1914 och det dröjde inte länge förrän efterfrågan på bränle började stiga, då blev det fart i skogarna så att efterfrågan blev större än tillgången och priserna stego ja till och med enebuskarna drogos upp med rötterna och tuggades med maskiner till bränsle, och nästan utrotades.

Någon tradition om skogsodling i svunna tider vet jag inget om. Inställningen till skogsodling var innan 1923 endast ett helt privat intresse, der fans enskilda personer som voro verkligt intreserade och vårdade skogen väl, deremot andra huggde blott för pengarnas skull, men 1923 då den nya skogsvårdslagen trädde i kraft blev det mera kontroll så att både avverkning och plätering övervakades. Under krigsåren 1914 och in på 1930 talet odlades stora områden för att frambringa så många matvaror som möjligt. Men på 50talet ökades intressat för skogsodling och dess skötsel oerhört så att nu planteras alla gamla torpodlingar med granskog så att naturen om några år har helt förvandlats från lövskogsväxta områden till en mörk granskog. Då vi på början av 1900 talet voro med att plantera använde vi endast en vanlig potatishacka, der en gick före med hackan och tog först av grässvålen så ett hål till plantan som den andre stack ner i hålet och trmpade till jorden, men på den tiden doppades bunta för bunta ner i en blandning av vatten och kogödsel med rötterna innan de sattes. Senare på 20 a 30 talet kom en annan sorts hacka för plantering liknande en korphacka med ena ändan av hackan platt att lossa grästorvan med och den andra ändan spetsig för att hugga hål till plantan med. Som redan nämnts var det i regel skolbarnen som utförde planteringen, under början på seklet, sedan, är det i de flesta fallen enskilda personer som åtager sig arbetet på beting. ,

Någon bestämd tidpunkt för sakkunnig hjälp till utstämpling har jag tyvärr inte, men i och med den nya lagen 1923 fick ju ingen skog avverkas utan sakkunskapens hörande så att det blev hädanefter nästan entnöd-vändig sak att anlita stämplingshjälp. Genom de kurser som under senare år tillämpats inom jordbrukarekrettsar just i skogsvård har ju landbrukarna själva stor erfarenhet i såväl skötsel som stämpling och kan i viss grad användas för eget behov. I vissa fall då skogsägaren själva hugger och säljer stockar eller virke kan han själva stämpla, men skall det gäljas på auktion på rot då måste ju träden vara uppmätta och stmplade av sakkunniga personer.

Skall inte ägaren själv hugga skogen måste träden vara stämplade, annars vet inte huggaren vilka träd han skall hugga.

Numera är det ingen mening i att låta övermogen skog stå kvar, men det fans personer som så sent som på 40 a 50 talet låt sin skog stå därför att de voro rädda om den och så voro de inte i behov av pengar.

Utstämplingsarbetet kan ju uppdelas i två olika grupper, det ena om det gäller endast utgallring av mindre vädefull brännsleskog då räcker det med en man som med en yxa märker med ett snitt av barken märker det träd som skall bort.

Men i andra fallet då det gäller averkningsbar skog till försäljning på rot, mäts upp och det är arbete för tre man, en sköter mätaren av höjd och innehåll/kubik/ en sköter klaven och den tredje stämpelyxan ett märke i barken i brösthöjd och en stämpel nere vid roten av trädet med initialerna.

Avverkningen har väl i de flästa fallen hitills skett genom gallring men tycks alltmer övergå i kalhuggning för nyplantering.

ACC. N:R M. 15987:4

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Skogsbete har inte förekommit i dessa trakter på de senaste 15 åren utan i enstaka fall. Skogsbetet började överges på sista delen av 1940-talet då såväl jordbruk som kreatursskötsel började rationaliseras och är nu helt övergivet. Orsakerna voro flerfaldiga, betet för magert arbetslönen för dyr att hålla alla stängsel i skick, samt ett vårdat skogsbruk och skogsbete passade inte samman.

På 20-talet var det i några fall der bönder blevo inplanterings-skyldiga enl lag, även fans det några fall der averkningsförbud förekom tilämpades.

Två olika sorter av planteringshackor, innan dessa användes en vanlig potatis-hacka.

Stocksåg eller tvärsåg.
Buasåg av trä sådant användes in på 1900-talet.

Samt nödja av trä(klubba) som användes vid klyvning av famnved, med kilar av trä.

foto, B.S., 1963

wig. sahnas